

JOSÉ R. PASCUAL VILAPLANA ◆ Director i compositor

«La banda de música és una eina amb una potencialitat extraordinària per a la composició contemporània»

★
CRISTINA QUÍLEZ

Parlem amb el compositor i director titular de les Bandes Municipals de Bilbao i Barcelona sobre l'evolució del repertori de les bandes de música i les enormes possibilitats d'estes agrupacions per a desenvolupar les propostes dels nous creadors.

Quins canvis principals es van produir al llarg del segle XX quant a les plantilles de les bandes i el seu repertori?

Des de finals del segle XIX, les bandes ja presentaven una organologia simfònica ben desenvolupada on s'hi incorporaven els instruments de vent i percussió creats fins l'època. Des d'inicis del segle XX, l'evolució d'aquestes organologies començaren una evolució força diferent en geografies distintes, i per raons del propi ús que es feia de les bandes. A Europa, la influència de les bandes militars generaren dos models bàsics: el francès (tot tenint com a model la Garde Republicaine de París amb l'evolució de les bandes napoleòniques) i l'italià (amb la reforma d'Alessandro Vessella). Fonamentalment es plantejaven bandes amb vent fusta igual que l'orquestra simfònica (flautes, oboès, clarinets i fagots) a més d'incorporar tota la gama de saxòfons i sarrusòfons. Amb el vent metall, a més de trompetes, cornetes, trombons, trompes i tubes, s'utilitzaven tota la gama de fiscorns, des del soprano al baix. En moltes orquestracions s'utilitzava el contrabaix a cordes i la percussió incorporava als propis i tradicionals de l'àmbit militar (caixa, bombo, plats, timbals, xicoteta percussió) d'altres d'afinació concreta com les làmines o la celesta pròpies de la música simfònica de l'època.

Com era el panorama ací?

Al nostre país, tanmateix, llevat d'algunes plantilles de bandes militars més nombroses, les formacions amateurs presentaven moltes carències d'instrumentació i durant el segle XX es plantejaven bandes de 25 o 35 músics, amb poca percussió, sense fagots, ni clarinet baix, ni saxofò baríton, sense trompes franceses (de vegades s'utilitzava el Alto Trompa, influència del Alto Horn centreeuropeu...). A més a més, la diferència del diapasó en cada país, influència la

José R. Pascual Vilaplana.
lasBandas

utilització d'uns tipus d'instruments o altres. Realment, allò més destacat durant el segle XX ha estat la creació d'un estàndard de banda que ha

La tradició s'ha utilitzat com a recurs acomodati en lloc de que servira de plataforma d'evolució i de renovació

anat consolidant-se a mesura que el món de la música bandística ha perdut l'àmbit més local o geogràfic i s'ha expandit amb festivals i editorials de música de banda.

L'existència d'un moviment bandístic valencià que venem com a únic en el món no s'ha traduït, però, en un reconeixement de la banda com a entitat

en sí mateixa, sinó que sempre l'hem vista com a la germana xicoteta de l'orquestra, en un segon pla. Per què? Continua encara eixa visió?

Potser el fet de voler vendre el moviment bandístic valencià des d'un punt de vista endogàmic i xovinista, sense conèixer ni interessar-se pel que passava al món bandístic internacional, amb eixa mena de complex de rovell d'ou, ha dificultat l'evolució de l'ús de les bandes valencianes en un àmbit més artístic i educatiu. La tradició s'ha utilitzat com a recurs acomodati en lloc de que servira de plataforma d'evolució i de renovació. Això ha fet que propostes de repertori per a banda d'autors com ara Asins Arbó, Blanquer o Tamarit, encara semblen molt difícils i de poc acoblament a les nostres bandes. O que compositors tan fonamentals a la història de la música de banda com Percy Grainger, Vincent Persi-

chetti, Howard Hanson, Clifton Williams, Gordon Jacob... siguen encara desconeguts o poc programats en una gran majoria de bandes. Tot això

Encara no hi existeixen plans educatius on el repertori de banda s'estudie amb la mateixa normalitat que el d'orquestra

ha dificultat una normalització en la consideració de la banda dins de la cultura musical contemporània.

I des de l'entorn formatiu tampoc s'ha ajudat massa.

Aquest factor ha estat recolzat pel poc interès que l'àmbit educatiu tant a nivell de conservatoris i/o universitats han tingut envers l'estudi de l'especificitat de la banda. Encara no hi exis-

teixen plans educatius on el repertori de banda, la seua història o la seua evolució s'estudie amb la mateixa normalitat que el repertori per a orquestra simfònica, el repertori coral, l'operístic o el de música de cambra.

I si parlem de la consideració professional, encara és més trist. Fa unes setmanes una periodista em va preguntar que com havia ideat convidar un solista internacional com Asier Polo a actuar amb la Banda Municipal de Bilbao. Per a ella era tot un atreviment. Jo li vaig contestar que els bons músics sols fan bona música amb qui siga. Que els prejudicis els tenen els demés... Però he de dir que hi ha directors i solistes que he convidat a dirigir o a actuar amb les bandes municipals on hi treballo i, o be han declinat directament la invitació perquè no volen dirigir una banda, o ho han fet perquè els seus representants artístics els ho han prohibit. Realment és molt trist si ens aturem a pensar-ho.

Quin és el paper actual de les bandes en la música contemporània i quins són els reptes que encara ha d'abastar com a instrument sonor?

La banda de música és una eina amb una potencialitat extraordinària per ser ressò de les idees creatives de la composició contemporània. Pot i deu ser destinatària de qualsevol proposta que els creadors musicals consideren oportú, tot aprofitant la seua idiosincràsia idiomàtica. A més, aquesta activitat, pot ser barrejada amb la seua tradició, tant en interpretar arranjaments d'obres simfòniques (plantejats amb l'organologia de la banda contemporània) o del repertori més popular de la banda. Es pot fer tot i hi ha cabuda per a tot. La planificació d'aquest rol en la vida actual, amb programacions ben plantejades des del punt de vista social i artístic, a més a més, pot contribuir de forma eficaç a l'educació bandística del públic, moltes vegades contaminada per estereotips que posen en evidència la ignorància que es té sobre la història de la música per a vents i percussió i sobre la seua potencialitat. Les bandes de música tenen al seu abast tot un món de creació i d'adequació a la vida actual, i són eines de cultura molt valuoses per allò que anomenem cultura contemporània.